

טז:

עין משפט
גז מוצה

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

16 (לשל יד: 1) (3) [מספחא
רפ"ג: 2] [נכרות ג ספחים
פח. מגילה ד: 1]
17 (1) [מספחא חולין פ"ב
א"א: 1] [לפח ב"מספח]
18 (1) [הפלתמי. ע"ג: 1] [פ"ג
ע"ג: 1] [דמוס כ' ומוספ
הע"ג: 1] [שגלשן חי השוטה
א"ש: 1] [חיב מיהא נקרא
דמוס: 1] [ח: 1] [כ"א: 1] [מי
רומי: 1] [ח: 1] [כ"ה דמוס:
1] [כ"ה: 1] [ש"מ: 1] [ש"מ
ל"א: 1] [כ"ה: 1] [ל: 1] [ע"ג
דמוס: 1]

תורה אור השלם
1. לאסור מלכיהם בוקים
ונכרדיהם בבבלי טרד:
ההלים קמט ח

מוסף רש"י
פתיא: 1. כלי חרם. מלאכה
[לקמן ג: 1] הני פתויחא
דבי מבטי (נכרות ג: 1)
מינאי ומינך חסתייה
שמיעתא. כלומר על ידי
יער יך תפטרס אחינאי על
דבר (מגילה י: 1).

ואליבא דר' יהודה. דשרי לכוזמיה כבהמה גסה אכל לרנן אסור
ולרני יהודה נמי ארי שלם אסור וזיה גסה כבהמה גסה כרב:
רב אשי אמר. אפילו מימא בארי שלם וממני ר' יהודה היא
דשרי בשבורה וכל אריות שבורין הן אכל מלאכה דלרי לאו בר
מלאכה הוא אכל רנן דלסרי בשבורה
אסרי נמי בארי ור' יהודה נמי בשאר
חיה גסה כגון עיזו דעמתי וכו' ריחא
דלקמן מודה דלון מוכרין: ה"ג
ואפילו במקום שבורין להם כבהמה
דקה חיה גסה אין מוכרין. ו"ש חיה
גסה אינה כבהמה דקה למיניה:
סיוכסא דרב חנן בר רבא. דלמנר רמי
וזני אומר קף למיניה: רבינא רמי
מפני אכרייהא כו' חיה גסה אין
מוכרין. וארי מרבות קמני מתניתין
דמוכרין ו"ש דמיה גסה הוא: ה"ג
מסקיף לה רב חנמן אלא למה לן
דהאי ארי חיה גסה הוא דלמא חיה
דקה הוא: ורב אשי דייק ממסני
(כו) ומוסיב סיוכסא ולא גרסינן
ומוסיב מזרייהא. והכי פירושו אן
אומצין לעיל לרב דמוקיא דמתניתין
דנקט דבר שיש בו חק הא ארי
מרבתי שרי וקס"ד דהוא הדין לשאר
חיה גסה ורב אשי שנייה אליבא דרב
ארי שרי דשבורה הוא אלא מלאכה
ומהך דוקיא דנקט בממני ארי הא
שאר חיה דנת מלאכה היא דלקמן
א"ע דליכא ניקא אסור דייק רב
אשי ומוסיב סיוכסא לרב חנן בר
רבא דפליגי עליה דרב. וגרסינן
במסקיף סיוכסא דרב חנן בר רבא:
דבי מר יוחני עמיני ריחא בערודי.
חמור הנר: רב יהודה. דתלמידו דרב
ותלמידו דרשב"ל: לפסח. לאחך
ירא: לא סבר לה מר. דהא
שמעתא רבא בר ירמיה אמרה משמיה
דרב אלא אשכחתייה כבורא דימיני
וקאמר לה משמיה דרב אלמא אינו
קיבלה מיניה ואת אמרת רב חמא בר
גוריא קיבלה מרב: פתיא אובמא.
כלי שמור כמו [לקמן דף ג: 1] הני
פתויחא דבי מיכסי אובמא שגשחר
ע"י מלאכה. כלומר גם אתה גיב
ותדיר בתורה כמו (נכרות דף טז).
מכותלי יבקר ניכר שפמני אתה חממה
דרבן של תלמידי חכמים שגלעטערין
על לימוד תורה ואינם מכבדים
בגדיהם: מינאי ומינך. מינאי דלמינא
לך משמיה דרב חמא ומינך דשעת
ליה מדרבה בר ירמיה: ספסיים
שמעסא. תיאלמר שמועה בשם אומרה
דהכי הוה דרב חמא בר גוריא קיבלה
מרב ורבה קיבלה מרב חמא: ושל
אולרום. לפגולת המלך בונין בנין
חוק: לביסרי. בונין עמאן: ואחד. הוא
של איסור שאין בונין עמאן: לאסור
מלכיהם. ושל מלכס אסור שדנין שס
נפשות: והסנן אין בונין עמאן
בסילקי. אלמא אסור בסילקי דאסרי:
בסילקי של גרדוס. אכל בסילקי
קמחא שהיא לירית מלכס מותרת:
למיניום. מינין תפסוהו לכופו לעבודת
כוכבים: עליו (ש"ח) [אורח] אומר. כלומר
הדין עמך דלכריס כטילין הן: והוא לא
אמר. כן אלא לחמן עליו הדין האמת
שבאמת דניי ליתן לי זרה שפשמתי
לקוטי: האמנתי. כמה שדגמתי ע"ל:
דימוס פעור אפס. דימוס היא
היתה שס יאלחו ושבעה בה:
והנאך

ארי שבור הוא אצל מלאכה. פ"ה דלמאי כר' יהודה דשרי
בשבורה אכל רנן דלסרי בשבורה אסרי נמי בארי ור'
אומר דאפילו כרבנן נמי אחיז דעד כאן לא אסרי רנן אלא משום
דלמי למימר שלימה מכרה לו אכל
דלעולם שבור הוא אכל מלאכה:
מתקין אה רב חנמן כו' פ"י
דלשנויא דלעיל נמי קאי
ויש ספריים שהוא כתוב נמי לעיל
וזמנא שמתקין: רב אשי דייק
שמתניתין. אומר ר"י דייק נמי מן
המשנה דלרי חיה גסה הוא דדוקא
ארי שהוא שבור אכל מלאכה דאי
כ"ד דמיה דקה הוא וזיה דקה נמי
אסורה א"כ ה"ל למימר קמס כל
חיה שיש בה נוק לריס אין מוכרין:
ס"ב מוסיב אותה. פ"ה נימה של
לפן אחת שמקריבין עליהן זמנים
עבודת כוכבים וקורין לה אלטר'
וכי' ולהי שרי דלא הוה אלא תשמיש
לתשמישי עבודת כוכבים וקשיא דלא
לשמיש דקרי לנימוס משמש
לשמישי אלא משמש לעבודת כוכבים
עלמה קרי נימוס דנתן לקמן פרק
כל הללמיס (דף מ: 1) אכן שחלצה
חמילה לנימוס ופ"ה לשם מקום מושב
עבודת כוכבים עבודה ונימוס
ששיש בו נוק לריס טעמא דאית ביה נוק
הא לית ביה נוק מוכרין וטעמא ארי דסתם
ארי שבור הוא אצל מלאכה אבל מידי
אחרניא דעבדי מלאכה הוא תיובתא דרב
חנן בר רבא תיובתא וזיה גסה מיהת מאי
מלאכה עבדא אמר אביי אמר לי מר יהודה
דבי מר יוחני מחני ריחיס בערודי א"ר יורא
כי היונין כי רב יהודה אמר לן גמירו מינאי
הא מילתא דמנברא רבה שביע לי ולא
ידענא אי מרב אי משמואל חיה גסה הרי
היא כבהמה דקה לפירכוס כי אתאי
לקורקוניה אשכחתייה לרב חייא בר אשי
ויתבי וקאמר משמיה דשמואל חיה גסה הרי
היא כבהמה דקה לפירכוס אמינא ש"מ
משמיה דשמואל איתמר כי אתאי לסורא
אשכחתייה לרבה בר ירמיה דיתבי וקא"ל
משמיה דרב חיה גסה הרי היא כבהמה
דקה לפירכוס אמינא ש"מ איתמר משמיה
דרב ואיתמר משמיה דשמואל כי סליקת
להרב אשכחתייה לרב אשי דיתבי וקאמר
אמר רב חמא בר גוריא משמיה דרב חיה
גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכוס אמרי
ליה ולא סבר לה מר דמאן מרא דשמעתתא
רבה בר ירמיה א"ל פתיא אובמא מינאי
ומינך חסתיים שמעתא איתמר נמי א"ר יורא
אמר רב אשי אמר רבה בר ירמיה אמר רב
חמא בר גוריא אמר רב חיה גסה הרי היא
כבהמה דקה לפירכוס: אין בונין כו': אמר
רבא בר בר חנה א"ר יוחנן ג' בסילקאות הן
של מלכי עובדי כוכבים ושל מרחצאות ושל
אוצרות אמר רבא ב' להיתר ואחד לאיסור
וסימן ולאסור מלכיהם בוקים ואיכא דאמרי
אמר רבא כולם להיתר והתנן אין בונין עמאן
בסילקי גרדום אימא של גרדום ושל איצטדייא ושל בימה
ת"ר כ"כשנתפס ר"א למינות העלהו לגרדום לידון אמר לו אותו הגמון וכן
שכמותך יעמוק בדברים כ"כמלים הללו אמר לו נאמן עלי הדין כסבור
אותו הגמון עליו הוא אומר והוא לא אמר אלא כנגד אביו שבשמים אמר
לו הואיל ו"האמנתי עליך דימוס פטור אתה כשכא לביתו נכנסו תלמידיו
אצלו לנחמו ולא קיבל עליו תחומין אמר לו ר"ע רבי תרשיני לומר דבר
אחד ממה שלימדתי אמר לו אמור אמר לו רבי שמא מינות בא לידך
כל שכן בר איניש:

רבינו הנאל
ואליבא דרבי יהודה
דתינון בשבתי רבי יהודה
מחיר בשבורה. מר בר רב
אשי אמר סתם ארי שבור
הוא אצל מלאכה כלומר
מאי טעמא פרק שבור
דלאו בר מיפבר מלאכה
הוא ארי שלם הרי אנו
עשוי למלאכה לא להורש
ולא לטחון (ל' דרתיני תוב
רמאן ליטא בארי חיה גסה
הוא דלמא חיה דקה הוא
ומשום דאית ביה ניקא
אסרי את לית ביה ניקא
שרי ארי והתיב בשם
שאין מוכרין להם בהמה
גסה כן אין מוכרין להן
חיה גסה. ואפי' במקום
שמוכרין להן בהמה דקה
חיה (ל' דקה אין מוכרין
להן. ועלמה בתיובתא.
רבינא ורבי מחני אברייחא.
ופסיב בארי שבור ואליבא
דרי יהודה רחמי בשבורה
רב אשי דייק מחני
ומרובי תיובתא ופשטות
הן וזיה גסה מיהת מאי
מלאכה עבדה ופשטות
דלמא כהן בערודי כבת
הריחיס: פ"ה אין בונין
עמאן בסילקי וגרדון פי
גרדון כלשון יון בית
המשמש אמר רבא בר בר
חנה אמר ר' יוחנן שלם
בסילקאות הן של
מרחצאות ושל אוצרות
מותר לישראל לבנות בהן
של מלכי עובדי כוכבים
אסור וסימן לאסור
מלכיהם בוקים כלומר
של מלכיס אסור רבה אמר
הללו טלן מותר ולא
תימא בשבתי אין בונין
עמאן בסילקי וגרדון (ל'
פי' אמר עליו שבורה (ל'
בשתי רשימות ורביס
כיצא בהן: אמר לו אותו
הגמון וכן שכמותך
יתעסק בדברים בטילין
הללו אמר לו נאמן [עלן]
הדין כסבור אותו הגמון
עליו הוא אומר כלומר
האמינו על עצמו והוא לא
נחמון אלא כנגד אלהינו
שבשמים אמר לו הואיל
וכן שהאמינו עליו דייקום
פטור אתה פי' בשבורה

דימוס פטור אותה. פי' נרחמי
עבודת כוכבים שלו נשבע
פי דימוס לשון חמיס הוא דלמאמ'
כירושלמי דשביעית (פ"ט) כשעשה
ד"ש נן ויתו אחר דנפק מן מערתא
חמא חד לד עופות שמע נת קלא
כד הוה אמרה דימוס הוה פסגה פי'
היה העוף נמלט מן הפה וכו' הוה
אמרה ספיקולא הוה מתלדא פי' הוה
מתלדא כפח קולא הוא מרגוס של
פח אלמא משמע דדימוס הוא לשון
חמיס ומשמע מן הדא אפי' ליפולא
קיללא מנלעדי שמיא לא מתלדא
כל שכן בר איניש:
ועקב

בסילקי גרדום איצטדייא ובימה
ת"ר כ"כשנתפס ר"א למינות העלהו לגרדום לידון אמר לו אותו הגמון וכן
שכמותך יעמוק בדברים כ"כמלים הללו אמר לו נאמן עלי הדין כסבור
אותו הגמון עליו הוא אומר והוא לא אמר אלא כנגד אביו שבשמים אמר
לו הואיל ו"האמנתי עליך דימוס פטור אתה כשכא לביתו נכנסו תלמידיו
אצלו לנחמו ולא קיבל עליו תחומין אמר לו ר"ע רבי תרשיני לומר דבר
אחד ממה שלימדתי אמר לו אמור אמר לו רבי שמא מינות בא לידך
כל שכן בר איניש:
ועקב